

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ

Кафедра Філософії

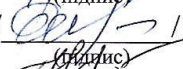

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

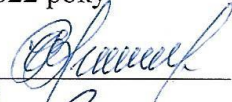
Філософія науки, техніки та архітектури

шифр	назва спеціальності, освітньої програми
032	ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ

Розробники:

Доктор філософських наук, професор Чорноморденко І.В. / /
(прізвище та ініціали, науковий ступінь, звання) (підпис)
Доктор філософських наук, професор Добродум О.В. / /
(прізвище та ініціали, науковий ступінь, звання) (підпис)
Кандидат філософських наук, доцент Лакуша Н.М. / /
(прізвище та ініціали, науковий ступінь, звання) (підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри Філософії
Протокол № 13 від. “ 06 ” квітня 2022 року

Завідувач кафедри Філософії (Чорноморденко І.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Гарант освітньої програми (Василь ДЕРЕВІНСЬКИЙ)
(підпис)

Схвалено навчально-методичною радою КНУБА
Протокол № 7 від. “23 ” червня 2022 року

Голова НМР (А.В. Шпаков)

ВИТЯГ З НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ

шифр	Назва спеціальності	Форма навчання: денна, вечірня										Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження	
		Кредити	Обсяг годин^						Кількість						
			Всього	аудиторних			індивідуальних								
				Разом	у тому числі			робіт							
					Л	Лр	Пз	КП	КР	РГ	Реф.				
032	ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ	4.5	135	60	30		30				1	Екз.	2		

Мета та завдання дисципліни

Метою дисципліни є здобуття аспірантами базових знань з філософії науки, техніки, архітектури та методології, методики наукових досліджень і організації наукової діяльності для забезпечення їхньої професійної соціалізації як дослідників.

Мета курсу: метою вивчення курсу «Філософії науки, техніки та архітектури», як складової освітньо-наукової програми аспірантури є оволодіння аспірантами загальнонауковими (філософськими) компетентностями системного наукового світогляду, наукової методології і професійного етосу, осмисленням гуманістичної ролі вченого, інженера, архітектора в національному і глобалізованому світі, створення ними інтелектуального капіталу, необхідного для розвитку українського суспільства.

Оволодіння філософією як особливою науковою системою, яка оперуючи категоріальним апаратом найвищого рівня абстрактності, здатна узагальнювати та формулювати найбільш загальні закони розвитку об'єктивної реальності, визначатися зі змістом та ролями суб'єктивних чинників у творчому науковому і соціокультурному процесах. Сучасна філософія науки, техніки та архітектури є узагальненою думкою людства, що ґрунтується на теоретичних надбаннях, здобутих у лоні кожної наукової дисципліни. Основою сучасної філософії науки, техніки та архітектури є загальнонаукові та загальнолюдські пріоритети і цінності. Філософії науки, техніки та архітектури як сфері духовної свободи, плюралізму думок притаманне розмаїття підходів, методологій, теоретичних побудов.

«Філософія науки, техніки та архітектури» слугує потужним методологічним джерелом. З одного боку, вона є теоретичним обґрунтуванням змісту та характеру функціонування наукового методу, а з іншого - ґрунтовним осмисленням феномену науки, рефлексією засад наукового дослідження та застосування знання для створення програм технологічного, соціального, гуманітарного розвитку суспільства.

І, найголовніше, «Філософія науки, техніки та архітектури» постає як духовне надбання, яке базується на традиціях і цінностях когнітивного та культурно розвитку і слугує основою професійної підготовки фахівців. Суть філософії науки, техніки та архітектури як сфери духовності полягає в створенні і досягненні нею соціальних ідеалів, парадигм особистісного і суспільного прогресу, засад формування креативності в людині.

Робоча програма містить витяг з навчального плану, мету вивчення, компетентності, які має здобути аспірант, програмні результати навчання, дані що до викладачів, зміст курсу, тематику практичних занять, вимоги до виконання індивідуального завдання, шкалу оцінювання знань, вмінь та навичок аспіранта, роз'яснення деяких аспектів організації навчального процесу, список навчально-методичного забезпечення, джерел та літератури для підготовки до практичних занять та виконання індивідуального завдання. Абсолютну більшість позицій зі списку розміщено на Освітньому сайті КНУБА або ж за цією адресою містяться посилання на ці джерела та літературу в інтернеті.

Також програма містить основні положення щодо політики академічної доброчесності та політики відвідуваності занять.

Компетентності аспірантів, що формуються в результаті засвоєння дисципліни

Інтегральна компетентність (ІК)	ІК. Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, критичного аналізу та синтезу інформації, оцінки сучасних наукових досягнень, генерування нових ідей при вирішенні дослідницьких і практичних завдань. ЗК02. Здатність систематизувати знання та розуміння філософських методологій пізнання, ключових засад професійної етики, систем морально-культурних цінностей, принципах толерантності, які базуються на принципах поваги до різноманітності та мультикультурності. ЗК03. Здатність вести фахову наукову бесіду та дискусію із широкою науковою спільнотою та громадськістю державною мовою за відповідним рівнем ораторської майстерності, демонструвати високий рівень загальнонаукового та професійного понятійного апарату під час презентацій результатів наукових досліджень, формувати наукові тексти в письмовій формі, організовувати та проводити навчальні заняття, використовуючи прогресивні інформаційно-комунікаційні засоби. ЗК05. Здатність до цілеспрямованого та наполегливого самовдосконалення, усвідомлення соціально-моральної та етичної відповідальності за одержані наукові результати. ЗК09. Здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті, в наукових структурах, закладах та підрозділах, використовуючи сучасні методи педагогічної майстерності та принципи когнітивної психології в поєднанні з володінням загальнонауковим та спеціальним критеріально-понятійним апаратом науковця-дослідника.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	ФК03. Здатність розуміти і враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні та комерційні міркування, що впливають на реалізацію технічних рішень.
Програмні результати навчання	
Знання (ЗН)	ПР01. Здатність продемонструвати знання та розуміння філософської методології наукового пізнання, психолого-педагогічних аспектів професійно-наукової діяльності, власний науковий світогляд та морально-культурні цінності. ПР04. Здатність продемонструвати знання із наукової та професійної підготовки для підтвердження достатнього рівня компетентності у виборі методів наукових

	досліджень, оцінки їх наукової новизни та практичного значення при вирішенні спеціалізованих завдань в галузі.
Уміння (УН)	ПР05. Вміти виявляти зв'язки між сучасними науковими концепціями в суміжних предметних сферах для обґрунтування нових теоретичних та практичних рекомендацій для розв'язування науково-практичних задач в області теоретичних досліджень, застосовувати їх в галузі професійної діяльності.
Комунікація (КОМ)	ПР09. Демонструвати системний науковий світогляд та філософсько-культурний кругозір, який включає розвинене критичне мислення, професійну етику, академічну доброчесність, повагу до різноманітності та мультикультурності в поєднанні з володінням передовими методиками викладання у вищій школі і постійним самовдосконаленням професійного та наукового рівня.
Автономія відповідальність (АіВ)	і ПР10. Здатність ефективно працювати самостійно або в групі, вміння отримувати бажаний результат в умовах обмеженого часу з акцентом на професійну сумлінність і з дотриманням етичних міркувань, уміння та навички проводити моніторинг робіт та вчасно вносити корективи в план робіт за проектом. ПР11. Здійснювати успішну інноваційну науково-технічну діяльність у соціально-орієнтованому суспільстві на основі міжособистісних взаємовідносин для максимального самовираження на основі терпимості, психологічної сумісності та етики поведінки.

Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Філософія науки та наукові парадигми мислення.

Тема 1. Актуальні проблеми філософії науки, техніки та архітектури

Поняття науки. Основні функції науки (гносеологічні, соціокультурні, праксеологічні, прогностичні). Розвиток світової науки в міжнародному контексті. Сучасні форми міждисциплінарності. Значення взаємозв'язку наук у розвитку архітектури. Міжнародні дослідження та проекти. Міжнародне співробітництво та міжнародна співпраця.

Філософія науки як галузь філософського знання. Предмет філософії науки та етапи її розвитку. Філософія науки як теорія наукового світорозуміння та теорія наукових методологій. Зв'язок філософії науки з історією науки, методологією науки й іншими дисциплінами.

Основні філософські проблеми науки. Взаємодія філософії і науки: натурфілософська, позитивістська та сучасна моделі. Наукова раціональність. Філософські основи наукової раціональності.

Основні напрямки розвитку філософії науки, сучасні тенденції.

Тема 2. Формування сучасного образу науки.

Основні риси сучасного образу науки. Визначення науки як нелінійної, постмодерністської, постнекласичної. Наука та сучасні концепції суспільного розвитку. Наука в суспільстві ризику, в суспільстві знання та в інформаційному суспільстві.

Нові підходи до розгляду системності науки в контексті міждисциплінарності. Міждисциплінарність і трансдисциплінарність. Полісистемність науки. Розвиток внутріфірмової, університетської та галузевої науки.

Історичні типи науки: особливості виробництва знання та їх вплив на культуру та суспільство. Онтологія сучасної науки. Наука України та проблеми її розвитку.

Розвиток науки і розширення поняття технології. Від промислових до інтелектуальних технологій. Розвиток концепту інформаційні технології. Інформаційні технології в епоху цифрових трансформацій.

Нано-, біо-, інформаційні та когнітивні технології. Образ науки як NBC-конвергенції.

Технологічний детермінізм. Основні концепції технологічного детермінізму. Теорія індустріального та постіндустріального суспільства.

Тема 3. Особливості наукового знання та його структура.

Види наукових досліджень. Фундаментальні і прикладні дослідження в науці. Цільові наукові дослідження. Дослідження, орієнтовані на місію, на подолання «великих викликів». Методологічні особливості цільових досліджень. Дисциплінарна, міждисциплінарна та трансдисциплінарна організація наукових досліджень.

Проблема типології знання. Предметна визначеність наукового знання, його системність, об'єктивна істинність, спрямованість на розвиток. Мова науки її завдання та особливості. Структура наукового знання. Наукове знання і текст.

Емпіричний і теоретичний рівні наукового знання та їх якісні особливості. Праксеологічний рівень. Соціокультурний рівень.

Загальнонаукові форми наукового знання: наукове поняття, науковий закон, наукова модель.

Емпіричні форми наукового знання: науковий факт; емпіричні дані: емпіричний закон; модельний об'єкт.

Теоретичні форми наукового знання: ідеалізація, наукова проблема, наукова гіпотеза, теоретична модель, теоретичний закон, наукова теорія. Теорія як ідеал наукового знання. Структура наукової теорії. Теорія і модель. Теорія і реальність.

Наукова теорія і науково-дослідна програма. Основні науково-дослідні програми в історії науки. Наукова картина світу. Основні наукові картини світу в історії науки.

Тема 4. Методи та методологія наукового пізнання.

Особливості наукового методу на різних рівнях наукового пізнання. Метод, методика, методологія. Філософський, загальнонауковий і конкретно-науковий рівні методологічного аналізу науки, філософська загальнонаукова і конкретно-наукова методології. Методологічні особливості природничо-наукових та соціогуманітарних дисциплін.

Класифікація наукових методів. Емпіричні методи наукового пізнання: наукове спостереження, науковий вимір, науковий експеримент. Теоретичні методи наукового пізнання; ідеалізація, аксіоматичний метод, математичне моделювання, гіпотетико-дедуктивний метод, уявний експеримент і інше.

Загальнонаукові методи пізнання: абстрагування, аналіз і синтез, індукція і дедукція, аналогія, моделювання.

Методологічні принципи та їх роль у науковому пізнанні. Принципи відповідності, принцип доповнення, принцип спостереження, принцип симетрії, принцип простоти, принцип краси та ін. Науковий пошук і інтуїція. Логіка, інтуїція, мистецтво. Дискурсивне і інтуїтивне в науковому пошуку.

Тема 5. Розвиток науки і глобальні проблеми людства: концепти і концепції.

Глобальні проблеми людства як детермінанти розвитку світової науки. Класифікація глобальних проблем. Зростання ролі проблем, пов'язаних із системними змінами в біосфері. Поняття ноосфери. Зміна світового клімату. Зростання загроз катастрофічних змін. Екологічні проблеми. Зміна поглядів на екологічні проблеми. Римський клуб.

Нові стратегії розвитку науки та суспільства. Екологічні рухи. Роль науки в подоланні сучасних загроз і викликів. Сцієнтизм і антисцієнтизм.

Суперечливий характер науково-технічного прогресу. Технологічний оптимізм і технологічний алармізм.

Модуль 2. Філософія техніки.

Тема 6. Основи філософії техніки.

Поняття техніки, «techne» і його трансформації. Становлення техніки і рушійні сили її розвитку. Техніка і технологія, мегатехнології.

Особливості технічного знання. Поняття технічної системи як об'єкта технічного знання. Технічні науки і технологічне знання. Технологія як особливе знання і як особлива діяльність. Інженерна діяльність і технічна творчість.

Необхідність філософського осмислення техніки. Поняття філософів техніки й історичні етапи її розвитку. Філософія техніки і філософія науки, їхній взаємозв'язок. Основні традиції у філософії техніки – позитивістська і гуманітарна.

Наукове дослідження та інженерна діяльність. Технічна творчість, винахідницька діяльність.

Тема 7. Розвиток техніки та суспільні проблеми.

Поняття суспільної потреби. Значення техніки й технологій для задоволення суспільних потреб. Новий погляд на створення техніки й технологій як шляху до нового способу вирішення суспільних проблем. Сучасна техніка й технології і формування суспільних потреб.

Місце техніки в суспільному житті. Революції у розвитку техніки. Різні види революцій. Неолітична революція і формування біосоціоантропогенезу. Промислова революція. Розвиток індустріалізації і промислового виробництва. Науково-технічна революція. Структура науково-технічної революції. Наукові революції у різних науках – в мікроелектроніці, генетиці, молекулярній біології, штучному інтелекті. Сучасний етап науково-технічної революції та його вплив на розвиток людської цивілізації.

Техніка в соціокультурному контексті. Зміна характеру взаємодії техніки з наукою та її соціокультурні наслідки. Науково-технічний прогрес і філософське осмислення його суперечливості: сцієнтистська й антисцієнтистська тенденції. Наука, техніка, гуманізм. Технократичне мислення і шляхи подолання його обмеженості.

Тема 8. Основні філософські концепції розвитку науки і техніки.

Екстенсивне і інтенсивне у розвитку наукового знання. Позитивізм, неопозитивізм, постпозитивізм.

Концепція росту наукового знання К. Поппера: критика індукції; фальсифікаціонізм; концепція «трьох світів».

Концепція науково-дослідних програм І. Лакатоса: поняття науково-дослідної програми та її основні елементи; динаміка науково-дослідних програм.

Концепція наукових революцій Т. Куна: наукова парадигма; «нормальна» наука; наукова революція; поняття наукового співтовариства.

«Методологічний анархізм» П. Фейєрабенда: критика наукового методу; «anything goes!»; ідея проліферації.

Технізація науки, сцієнтифікація техніки, технонаука. Філософські роздуми про зміст і сутність техніки Мартіна Гайдеггера. Техніка як постав і спосіб функціонування людства. Техніка та істина. Закритість істини. Глибинний онтологічний зміст техніки. Неможливість проникнення в сутність техніки без розкриття глибинного змісту.

Концепція техніки Ясперса. Осьовий час і розвиток техніки. Есхатологізм і християнські цінності.

Наука, раціональність і технологічний детермінізм Башляра.

Розвиток техніки і виникнення нових реальностей. Розвиток філософії техніки у ФРН. Концепція гіперреальності (Бодрійяр, Дебор). Виникнення віртуальної, доповненої та розширеної реальності.

Тема 9. Аксіологічний вимір техніки і технології.

Формування аксіологічного виміру техніки. Перехід від технократизму до аксіосфери. Види цінностей. Когнітивні й соціальні цінності. Етичні норми.

Розвиток сучасних концепцій аксіосфери. Формування етосу наукового співтовариства. Основні норми етосу. Зростання ролі соціальної відповідальності.

Формування етики життя. Розвиток сучасної біоетики. Трансгуманізм. Аксіологічні орієнтири сучасного трансгуманізму.

Зростання ролі етичного виміру в підготовці фахівців. Дискусії стосовно кодексу етики українського вченого. Зростання етичного та аксіологічного виміру у розвитку міжнародних наукових і фахових спільнот.

Техніка в філософсько-антропологічному контексті. Етика науки і етика техніки. Техніка в контексті глобальних проблем. Екологічний імператив та його сенс. Етика в суспільстві високих технологій. Перспективи філософії техніки.

Модуль 3. Філософія архітектури.

Тема 10. Філософія архітектури: архітектура як культуротворча діяльність.

Філософія архітектури: становлення проблематики; особливості суб'єкту та об'єкту дослідження. Архітектура – простір міждисциплінарних, міжпарадигмальних досліджень та філософська рефлексія; архітектура як презентація єдності природничо-наукового, технічного, соціогуманітарного, філософського знання.

Проблеми філософії архітектури в працях філософів минулого та сучасного періодів. Платон про «ідеальне місто» - Атлантиду; художньо-естетичні питання містобудування у працях Вітрувія; Г. Зіммель, Н. Еліас – архітектура як джерело знань про суспільство та людину та соціальні процеси; В. Беньямін – пізнання архітектури через використання та сприйняття; М. Фуко – архітектура «контролю»; Е. Гіденс – архітектура сучасних міст – відображення конфлікту між соціальними групами; Ж. Бодріяр про віртуальну архітектуру, архітектуру клонів; семіологія архітектури П. Бурдьє – архітектура як засіб комунікації; К. Юнг – антропометризм в архітектурі; цивілізаційна соціологія архітектури П. Сорокіна; інформаційне суспільство М. Кастельса і постмодерна архітектура: колізія між простором потоків і локальним простором; архітектор Р. Колхаас – постмодерна філософія втілена в архітектуру; Р. Сміт та В. Бані – теорія символічного інтеракціонізму і архітектура; проект «ідеальне місто» Корбузе; радянський авангард в архітектурі 20-30-х рр. – проекти «соцміста»; архітектура як «текст у контексті» - Ю. Лотман; соціологія архітектури В. Глазичева.

Тема 11. Архітектура і формування символічного простору.

Розвиток архітектури в історичному та соціокультурному середовищі. Проблема вписування нових архітектурних форм в існуючі соціокультурні середовища. Збереження єдності й цінності соціокультурного середовища.

Відтворення в архітектурі функціональних можливостей і створення нових функцій.

Цивілізаційний підхід. Пошук нових архітектурних рішень у процесі розвитку сучасних цивілізацій. Цивілізаційний підхід і збереження історичної автентики. Цивілізаційний підхід як вираз нових інтеграційних тенденцій.

Герменевтичний підхід і розвиток сучасної архітектури. Соціокультурне середовище як текст. Розвиток інтерпретацій. Виникнення нових інтерпретацій і створення нових можливостей. Герменевтики і проблема розуміння. Як змінюється розуміння світу, в якому ми перебуваємо. Від світу полісу та світу імперій – до світу земної цивілізації та космічних поселень.

Феноменологія архітектури. Феноменологічні прочитання минулої архітектурної та культурної спадщини. Феноменологія сучасного глобалізаційного світу.

Екзистенціальний простір архітектури як простір буття людини і розвитку її креативності.

Поняття символу. Знак і символ. Культурно-історичне значення символу. Види символів: матеріальні артефакти, політичні та суспільні символи.

Вплив архітектури на формування символічного середовища. Збільшення функціональних можливостей і розширення сфери естетичного впливу. Символічне середовище як вираз потреб і цінностей. Зростання архітектурних можливостей: формування акцентів та смислів.

Складність символічного середовища. Проблема збереження історичної та архітектурної спадщини. Збереження історичного обличчя та історичного ландшафту. Зростання цінності збереження автентичності та ідентичності.

Вплив монументальної архітектури і скульптури на формування символічного простору. Нові абстрактні символи. Абстраціонізм, кубізм, супрематизм, футуризм, символізм – пошуки нових символів і нових форм вираження культурних виразів.

Тема 12. Сучасне світорозуміння і архітектура. Архітектура – відповідь на виклики часу.

Проблема простору та часу в філософії, науці, техніці, архітектурі; перехід від евклідової геометрії до неklasичних геометрій.

Комунікативні практики – архітектурні «символічні форми» як засіб комунікації між поколіннями та ідеї адаптації, інтерактивності, мультисенсорності в сучасній архітектурі.

Філософія архітектури в контексті сучасних уявлень про світ і його теоретичне осмислення та практичне освоєння. Взаємозв'язок архітектури та природи, біоцентриські тенденції в філософії та архітектурі: поняття екологічної архітектури, «зеленої» архітектури. Архітектура та техносфера: «розумний будинок». Антропоцентризм в філософії та гуманістичні тенденції в архітектурі: «безбар'єрна» архітектура, інтерактивність, мобільність архітектурного середовища. Глобалізм та традиціоналізм в філософії та архітектурі. Проблематика філософії урбаністики.

2. Теми семінарських занять

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Філософія науки в системі філософського та наукового знання.	2
2.	Тема 2. Формування сучасного образу науки. Наука і суспільство.	2
3.	Тема 3. Наукове знання в системі духовної культури людства. Наукове знання: типологія та структура.	2
4.	Тема 4. Методи та методологія наукового дослідження.	2
5.	Тема 5. Філософське осмислення розвитку науки: ідеї та проблеми.	2
6.	Тема 6. Філософія техніки: основні ідеї та проблеми.	4
7.	Тема 7. Соціокультурні виміри техніки.	2
8.	Тема 8. Основні філософські концепції розвитку науки і техніки.	4
9.	Тема 9. Світоглядні та екологічні проблеми сучасної науки.	2
10.	Тема 10. Філософія архітектури в системі технічних, соціальних та гуманітарних знань.	4
11.	Тема 11. Розвиток архітектури в історичному, соціокультурному та урбаністичному середовищах.	4
	Разом	30

3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Опанування лекційним матеріалом	20
2	Підготовка до практичних занять та індивідуальної роботи під керівництвом викладача	20
3	Виконання індивідуального завдання	20
4	Робота з літературою та електронними носіями	15
	Усього годин	75

Індивідуальні завдання

1. Виконання реферату загальним обсягом один др. арк. на обрану тему з рекомендованого переліку тем (зразок виконання додається).
2. Підготовка наукових повідомлень щодо заданих тем практичних занять, та виступи на практичних заняттях.
3. Підготовка до іспиту.

Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються словесні та наочні.

Словесні і наочні використовуються під час лекцій, практичні при проведенні практичних робіт.

Під час проведення лекцій використовуються такі словесні методи як: розповідь, пояснення та наочні методи: ілюстрація, демонстрація.

Перед проведенням практичних робіт викладачем проводяться консультації: вступні, поточні, підсумкові.

Під час проведення практичних робіт застосовуються: словесні бесіди: вступні, поточні, репродуктивні (відтворена репродукція як засіб повторення готових зразків або робота за готовими зразками), підсумкові.

Політика щодо академічної доброчесності

Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) перевіряються на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій аспірантів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку студента він отримує інше завдання.

Політика щодо відвідування

Аспірант, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачеві та надати до деканату/факультету (відділу докторантури і аспірантури) документ, який засвідчує причини пропуску.

Аспірант, який пропустив лекційне заняття, повинен законспектувати зміст цього заняття та продемонструвати конспект викладачу до складання екзамену.

Аспірант, який пропустив практичне заняття, повинен законспектувати джерела, які були визначені викладачем як обов'язкові для конспектування, та продемонструвати конспект викладачеві до складання екзамену, а також виконати індивідуальне завдання, якщо його виконання було передбачене планом заняття.

За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Методи контролю

Основні форми участі аспірантів у навчальному процесі, що підлягають поточному контролю: виступ на практичних заняттях; доповнення, запитання до виступаючого, рецензія на виступ; участь у дискусіях; аналіз першоджерел; письмові завдання (тестові, індивідуальні роботи у формі рефератів); та інші письмові роботи, оформлені відповідно до вимог. Кожна тема курсу, що винесена на лекційні та практичні заняття, відпрацьовується аспірантами у тій

чи іншій формі, наведеній вище. Обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж семестру, відвідування/відпрацювання всіх семінарських занять, виконання інших видів робіт, передбачених навчальним планом з цієї дисципліни.

При оцінюванні рівня знань аспіранта аналізу підлягають:

- характеристики відповіді: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;
- якість знань (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;
- ступінь сформованості умінь поєднувати теорію і практику під час розгляду ситуацій, практичних завдань;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;
- досвід творчої діяльності: вміння виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези;
- самостійна робота: робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, вміння отримувати інформацію з різноманітних джерел (традиційних; спеціальних періодичних видань, ЗМІ, Internet тощо).

Тестове опитування може проводитись за одним або кількома змістовими модулями.

Підсумковий контроль здійснюється під час проведення залікової сесії з урахуванням підсумків поточного та модульного контролю. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи згідно зі структурою кредитів.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Участь в роботі впродовж семестру – 100.

Форма підсумкового контролю – Екзамен.

Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

- Семінарські завдання 40% семестрової оцінки;
- Індивідуальна робота 20 % семестрової оцінки;
- Модульний контроль – 40 % семестрової оцінки.

Розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточне тестування та самостійна робота					Сума
М1					
М 1	М 2	М 3	Реф.	Семестр. контроль. Екзамен	
10	10	20	20	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
---------------	-------------	-------------------------------

всі види навчальної діяльності		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Умови допуску до підсумкового контролю

Аспіранту, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова залікова сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

Аспірант, який не здав та/або не захистив індивідуальне завдання, не допускається до складання заліку.

Аспірант, який не виконав вимог робочої програми по змістових модулях, не допускається до складання підсумкового контролю. В цьому разі він повинен виконати визначене викладачем додаткове завдання по змісту відповідних змістових модулів у період між основною та додатковою сесіями.

Аспірант має право на опротестування результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться до аспірантів на початку вивчення дисципліни.

Рекомендована література

Методичне забезпечення:

1. Філософія науки, техніки, архітектури: навчальний посібник / В.А. Рижко та ін. - Київ: КНУБА, 2018. - 200 с.

2. Семенюк Е. Філософія сучасної науки і техніки : підручник / Едуард Семенюк, Володимир Мельник. – Вид. 3-тє, випр. та допов. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 364 с.
3. Петрушенко В. Л. Філософія і методологія науки. Навч. посібник. [Текст] / В. Л. Петрушенко. – Львів : Вид-во Львівськ. політехніки, 2016.
4. Надольний І.Ф., Андрущенко В.П., Бойченко І.В. та ін. Філософія: Навчальний посібник/І.Ф. Надольний, В.П. Андрущенко, І.В. Бойченко, В.П. Розумний та ін.; За ред. І.Ф. Надольного. — К.: Вікар, 1997. — 584 с.
5. Причепій Є.М., Черній А.М., Гвоздецький В.Д., Чекаль Л.А. Філософія: Навч. посіб. для студ. і аспірантів вищ. навч. закл. / Є.М. Причепій, А.М. Черній, В.Д. Гвоздецький, Л.А. Чекаль. - К. : Аграр. наука, 2000. - 504 с.
6. Пекарик А.М. Філософія: підручник для студентів ВНЗ / А.М. Пекарик. – Харків : Едена, 2010. – 479 с.
7. Рубанець О.М. Філософські проблеми наукового пізнання : Навчальний посібник з грифом МОН України. - Суми, Університетська книга, 2013. - 229 с.
8. Воронюк О.Л. Філософія : підручник / О.Л. Воронюк. – 3-є вид., переробл. та допов. – К. : ВСВ «Медицина», 2018. – 216 с.
9. Данильян О.Г. Філософія : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – 2-ге вид., переробл. і допов. – Харків : Право, 2018. – 432 с.
10. Основи філософських знань. Підручник. Для студентів освітньо кваліфікаційного рівня – молодший спеціаліст. / В.А. Буслинський, П.І.Скрипка. За ред. В.А. Буслинського. – Львів: “НовийСвіт – 2000”, 2020.– 352 с.
11. Шепетяк Олег, Шепетяк Оксана. Філософія: Підручник. – Львів: Місіонер, 2020. – 784 с.

Рекомендована література:

1. Агацци Є. Моральное измерение науки и техники. - М. - 1998.
2. Белл Д. Прихід постіндустріального суспільства [Електронний ресурс] / Деніел Белл. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <http://molotoff.info/advises/29-2009-09-16-18-59-51/5897-d-bell-prihid-postindustrialnogo-suspilstva.html>
3. Бердяев М. Смысл творчества: Опыт оправдания человека / Николай Бердяев. - М. : [б. и.], 1916. - 358 с.
4. Бердяев Н. Человек и машина. (Проблема социологии и метафизики техники) // «Путь». – Май 1933. – №38. – С. 3-38.
5. Бернал Дж. Наука в истории общества [Текст] / Дж. Бернал. – М. : Изд-во иностр. лит., 1956.
6. Беломесяцев А.Б. Філософські основи архітектури. /А.Б.Беломесяцев. – К.: ІПСМ АМУ, 2005. – 488 с.

7. Бодрийяр Ж. Архитектура: правда или радикальность?//в кн. Вильковский М. Социология архитектуры. – М.: Фонд «Русский авангард», 2010. – 592 с.
8. Бодрийяр Ж. Город и ненависть// Логос, 1997. – № 9.
9. Бондаренко И.А. Об основном вопросе философии архитектуры//«Академия», РААСН, 2006. – № 3. – С. 16–19.
10. Брук Дж.Х. Наука и религия: Историческая перспектива. – М. - 2004. - 352с.
- 11.Бурдье Пьер. Социальное пространство: поля и практики: Пер. с франц.; Отв. ред. перевода, сост. и послесл. Н.А. Шматко. – М.: Институт экспериментальной социологии; СПб.: Алетейя, 2007.
- 12.Вержбицкий Ж.М. Архитектура в системном строении культуры//«Академия», РААСН, 2006. – № 3. – С. 20–22.
- 13.Вернадский В.И. Труды по всемирной истории науки [Текст] / В.И. Вернадский. – М. : Наука, 1988.
- 14.Веселова С. Город Между архитектурным проектом и информационнои сетью / С.Веселова. Екатеринбург: 2015. – 308 с.
- 15.Веселова С.Б. Город-Архитектура-Философия. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://anthropology.ru/ru/text/veselova-sb/gorod-arhitektura-filosofiya>.
- 16.Вильковский М. Социология архитектуры. – М.: Фонд «Русский авангард», 2010. – 592 с.
- 17.Вильковский М. Социология архитектуры. – М.: Фонд «Русский авангард», 2010. – 592 с.
18. Гегель Г.В.Ф. Кто мыслит абстрактно? /«Вопросы философии». - 1956. - № 6. - С. 138-140.
- 19.Гегель Г.В.Ф. Наука логики. - СПб.: Наука, 1997. – 800 с.
- 20.Гейл Ян Города для людей. М.2012, 276с.
- 21.Гидион З. Пространство, время архитектура /З.Гидион. - М.: Стройиздат, 1984. – 455 с.
- 22.Глазычев В.Л. Социология архитектуры – какая и для чего?//М.: Сборник Союза архитекторов СССР «Зодчество», №2 (21), 1978.
- 23.Горохов В.Г., Розин В.М. Введение в философию техники [Текст] / В.Г. Горохов. – М. : ИНФРА–М, 1998.
- 24.Готт В.С. Социальная роль информатики [Текст] / В.С. Готт, Э.П. Семенюк, А.Д. Урсул. – М. : Знание, 1987.
- 25.Гадамер Г.-Г. Істина і метод. Т. 1-2. /Том 1: Герменевтика І: Основи філософської герменевтики. – К.: Юніверс, 2000. – 464 с. // Том 2: Герменевтика ІІ: доповнення. – К.: Юніверс, 2000. – 478 с.
- 26.Декарт. Р. Міркування про метод, щоб правильно спрямувати свій розум і відшукати істину в науках (Пер. з фр. В. Адрушка і С. Гатальської). – Київ: «Тандем», 2001. – 101 с.
- 27.Делитц Х. Архитектура в социальном измерении: Пер. нем. Вильковский М.Б., Воробьева А.Г.//Социол. исслед., 2008. № 10. – С. 113–120

- 28.Дери М. Скорость убегания: Киберкультура на рубеже веков. - М. – 2008. – 478 с.
- 29.Дженкс Ч. Язык архитектуры постмодернизма. М.1985.
- 30.Добрицына И.А. От постмодернизма - к нелинейной архитектуре: Архитектура в контексте современной философии и науки. - М.: Прогресс-Традиция, 2004. - 416с.
- 31.Добронравова І.С. Філософія та методологія науки [Текст] / І.С. Добронравова, Л.І. Сидоренко. – К. : ВПЦ “Київськ. ун-т”, 2008.
- 32.Добронравова Н.С. Синергетика: становление нелинейного стиля мышления. - К. - 1990.
- 33.Духан, И. Н. Становление пространственно-временной концепции в искусстве и проектной культуре XX века / И. Н. Духан. –Минск : БГУ, 2010. – 223 с.
- 34.Електронна бібліотека матеріалів з філософії Інституту філософії ім. Г.С.Сковороди <https://www.filosof.com.ua/links.htm>
- 34.Етичний кодекс ученого України. Бюлетень ВАК України. - 2011. - № 11. –С. 3-8.
- 35.Єрмоленко А.М. Комунікативна практична філософія : Навчальний посібник. - Київ: Либідь, 2004. - 488 с.
- 36.Зарубіжна філософія ХХ століття. Под ред. Г.И. Волынки. - К.: Довіра, 1993. – 239 с.
- 37.Иконников А.В. Пространство и форма в архитектуре и градостроительстве. – М.: КомКнига, 2006.
- 38.Історія філософії України : Підручник. – К. : Либідь, 1994. – 416 с.
- 39.Історія філософії України. Хрестоматія : Навч. посібник / Упорядники М. Ф. Тарасенко, М. Ю. Русин, А. К. Бичко та ін. – К.: Либідь, 1993. – 560 с.
- 40.Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації. – К. - 2001. - 399с.
- 41.Кампанелла Т., Мор Т., Томас Мор. Утопия. Томмазо Кампанелла. Город Солнца./Т.Кампанелла, Т.Мор. - М.: Алгоритм, 2014. – 256 с.
- 42.Капица П.Л. Эксперимент. Теория. Практика [Текст] / П.Л. Капица. – М. : Наука, 1981.
- 43.Кастельс М. Информационная эпоха:экономика, общество и культура: Пер. с англ.под науч. ред. О.И. Шкаратана. – М.: ГУ ВШЭ, 2000.
- 44.Кедров Б.М. Соотношение фундаментальных и прикладных наук [Текст] / Б.М. Кедров // Вопр. философии. – 1972. – № 2.
- 45.Князев В.Н. Человек и технология [Текст] / В.Н. Князев. – К. : Лыбидь, 1991.
- 46.Корбюзье. Планировка города: Перевод с франц. и пред. С.М. Горного. – М.: ОГИЗ–ИЗОГИЗ, 1933.
- 47.Кочергин А.Н. Научное познание: формы, методы, подходы [Текст] / А.Н. Кочергин. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1991.
- 48.Кун Т. Структура наукових революцій. – К.: Port-Royal, 2001. - 228 с.

49. Куртц П. Новый скептицизм: Исследование и надёжное знание.-М.2005.- 360с.
- 50.Лазар М.Г. Этика науки. - Л. - 1985.
- 51.Лакуша Н.М. Світ екобезпеки людини: глобалізаційні виклики. Монографія/ Н.М. Лакуша. – К.: Логос, 2016. – 264 с.
- 52.Ле Корбюзье Ш.Э. Модульор. Мод-1. Опыт соразмерной масштабу человека всеобщей гармоничной системы мер, применимой как в архитектуре, так и в механике. Мод-2. Слово за теми, кто пользовался Модульором:Сокр пер. с франц. Ж.С. Розенбаум. – М.: Стройиздат, 1976.
- 53.Ле Корбюзье. Архитектура XX века. – Москва: Прогресс, 1970. – 303 с
- 54.Лейман И.И. Наука как социальный институт [Текст] / И.И. Лейман. – Л. : Наука, 1970.
- 55.Лотман Ю. Архитектура в контексте культуры//Семиосфера. – СПб.:«Искусство – СПб», 2000.
- 56.Лук'янець В.С., Кравченко О.М., Озадовська Л.В. Сучасний науковий дискурс: Оновлення методологічної культури. – К. - 2000. – 304 с.
- 57.Мельник В.П. Філософія. Наука. Техніка: Методолого-світоглядний аналіз [Текст] / В.П. Мельник. – Львів : Видавн. центр ЛНУ ім. І.Франка, 2010.
- 58.Мельник В.П. Філософські проблеми технікознавства: Гносеологічні та предметно-перетворювальні аспекти [Текст] / В.П. Мельник. – Львів : Світ, 1994.
- 59.Микешина Л.А. Философия познания. Полемические главы. М. - 2002. – 624 с.
- 60.Миронов А.В. Философия архитектуры: Творчество Ле Корбюзье. - М.: МАКС Пресс,2012. - 292 с.
- 61.Митчем К. Что такое философия техники? [Текст] / К. Митчем. – М. : Аспект Пресс, 1995.
- 62.Оноприенко В.И. Науковедение: поиск системных идей. – К. - 2008. – 288 с.
- 63.Онопрієнко М.В. Дорожня карта високих технологій. Історико-наукові та філософсько-наукознавчі аспекти мегатехнологій знаннєвого суспільства. – К. – 2011.-359с.
1. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [https:// www.nbuv.gov.ua](https://www.nbuv.gov.ua)
- 64.Патон Б.Е. Наука. Техника. Прогресс [Текст] / Б.Е. Патон. – М. : Наука, 1987.
- 65.Пашенко В.М. Методологія та методи наукових досліджень: навчальний посібник. Ніжин. - 2010. – 232 с.
- 66.Петрушенко В.Л. Епістемологія як філософська теорія знання [Текст] / В.Л. Петрушенко. – Львів : Вид-во держ. ун-ту “Львів. політехніка”, 2000.
- 67.Пікашова Т.Д. Розвиток наукових знань у ХІХ столітті [Текст] / Т.Д. Пікашова. – К. : Видавничо-поліграф. центр “Київ, ун-т”, 2001.

68. Планк М. Единство физической картины мира [Текст] / М. Планк. – М. : Мысль, 1981.
69. Покотило К.М., Таранов С.В. Філософські мандри. (Антологія текстів з історії філософії). - Бровари : ВНЗ „ЕТУ”, 2005. 105 с.
70. Попович М.В. Рациональность і виміри людського буття [Текст] / М.В. Попович. – К. : Сфера, 1997.
71. Поппер К.Р. Логика и рост научного знания. Избр. работы / Пер. с англ. – М., 1983. – 605 с.
72. Поттер В.Р. Биоэтика: мост в будущее. К.: 2002, 216 с.
73. Ревзин Г. Очерки по философии архитектурной формы. М. 2002 http://www.projectclassica.ru/texts/revzin_ocherki.pdf
74. Рижко В.А. Неоконцептологія : Монографія / В. А. Рижко. - К.: Логос, 2016. - 604 с.
75. Рижко В.А. Концепція як форма наукового знання / В.А. Рижко. – К.: Вища школа, 1995.
76. Рижко Л., Онопрієнко В. та ін. Учений в постмодерній культурі. Київ, Фенікс, 2019. – 240 с.
77. Рижко Л.В. Топологія науки / Національна Академія Науки України. Центр досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М.Доброва. – К.: Альфа-М, 2009. – 512 с.
78. Рубанець О.М. Інформаційне суспільство: когнітивний креатив постнекласичних досліджень. – К.: Вид. ПАРАПАН, 2006. – 420 с.
79. Рижко В.А. Постнекласика: філософія, наука, культура: Коллективная монография. - СПб.: Издательский дом «Мирь», 2009. - 397 с.
80. Светлов В.А. История научного метода [Текст] / В.А. Светлов. – М. : Академический проект, 2007.
81. Семенюк Е.П. Роль філософії в інтеграції сучасної науки [Текст] / Е.П. Семенюк // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». – Філософські науки. – № 636. – Львів : Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2009.
82. Сковорода Г. Наркис. Розмова про те: пізнай себе // Твори: У 2 т. / Пер. М. Кашуби, В. Шевчука. - К., 1994. - Т. 1. - С. 150–195.
83. Скотний В.Г. Рациональное та ірраціональне в науці й освіті [Текст] / В.Г. Скотний. – Київ ; Дрогобич : Коло, 2003.
84. Смирнова О.В. Философия науки и техники: учеб, пособие / О.В. Смирнова. — 3-е изд., стер. — М.: ФЛИНТА, 2019. - 294 с.
85. Сорокин П. Флуктуация идеациональных и чувственных форм в архитектуре // Сорокин П.А. Социальная и культурная динамика. – М.: Астрель, 2006. – 1176 с.: илл.
86. Сорокин П. А. Человек. Цивилизация. Общество. – М., Политиздат, 1992. – 543 с.
87. Степин В.С. Теоретическое знание [Текст] / В.С. Степин. – М. : Прогресс-Традиция, 2000.
88. Сучасне природознавство: когнітивний, світоглядний, культурно-історичний виміри [Текст]. – К. : Наук. думка, 1995.

89. Терехова Г.Л. Философия архитектуры/Г.Терехова. - Тамбов: ТГТУ, 2007.-104 с.
90. Тоффлер Э. Революционное богатство. М.: АСТ.Москва: Профиздат, 2008 – 569 с.
91. Україна: Філософський спадок століть: В 2-х т. / Центр практ. філософії; Редкол.: Ю.Буряк (голова) та ін. – К., 2000. – (Хроніка: Укр. культурол. альманах). Т.1: Вип. 37 – 38. – 804. с.Т.2: Вип. 39 – 40. – 798 с.
92. Умберто Эко Функция и знак (семиология архитектуры) // *Эко Умберто Отсутствующая структура. Введение в семиологию.* – ТОО ТК «Петрополис», 1998. – 432 с.
93. *Филарете (Антонио Аверлино). Трактат об архитектуре.* Пер./прим. В.Л. Глазычева. – М.: Русский университет, 1999.
94. *Философия и методология науки [Текст]* / Под ред. В.И. Купцова. – М. : Аспект–Пресс, 1996.
95. Философия техники в ФРГ. - М. - 1989.
96. Філософія науки, техніки, архітектури в гуманістичному вимірі: Монографія. – К.: 7БЦ, 2021. – 198 с.
97. Флорида Р. Homo creativus. Як новий клас завойовує світ. К.: Наш формат, 2018. -432 с.
98. Франко І.Я. Наука і її взаємини з працюючими класами // І. Франко; Зібрання творів: у 50-ти т. – Т. 45. Філософські праці. – К.: Наук. думка, 1986. – С. 24–40.
99. Франко І.Я. Наука і її взаємини з працюючими класами [Текст] / І.Я. Франко // Зібр. тв. У 50 т. – Т. 45. – Філософські праці. – К. : Наук. думка, 1986.
100. Фремpton К. Современная архитектура: Критический взгляд на историю развития/ Пер. с англ. Е. А. Дубченко; Под ред. В. Л. Хайта.— М.: Стройиздат, 1990.— 535 с.:
101. Фролов И.Т., Юдин Б.Г. Этика науки. - М. - 1986.
102. Фуко М. Надзирать и наказывать. Рождение тюрьмы//М.: «Ad Marginem», 1999.
103. Фуко, Мішель. (2020). Наглядати й карати / пер. з фр. Петра Тарашука. – Київ: Комубук, 422.
104. Фукуяма Ф. Великий разрыв. М.: АСТ. 2008 – 474 с.
105. Хан-Магомедов С. Конструктивизм. Концепция формообразования. – Москва: Стройиздат, 2003. – 574 с.
106. Чорноморденко І.В. Проблема існування знання за межами науки: Монографія.-К.: КНУБА, 2005. – 306 с.
107. Чорноморденко І.В. Позанаукові знання і культуротворчий процес: Монографія.-К.: КНУБА, 2010. – 360 с.
108. Шваб К. Четверта промислова революція: як до неї готуватися [Електронний ресурс] / Клаус Шваб. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://nubip.edu.ua/node/23076>.
109. Шелер М. Положение человека в Космосе // Проблема человека в западной философии: — М., 1988. — С. 31—95.

110. Эйнштейн А. Эволюция физики [Текст] / А. Эйнштейн, Л. Инфельд. – М. : Молодая гвардия, 1966.
111. *Эко Умберто*. Отсутствующая структура. Введение в семиологию. – СПб.: Симпозиум, 2006.
112. Эллард К. Среда обитания. Как архитектура влияет на наше поведение и самочувствие/ К.Эллард. М.:Альпина Паблишер, 2016 с. – 288 с.
113. Эллард Колин Среда обитания: Как архитектура влияет на наше поведение и самочувствие. - М.: Альпина Паблишер 2019. - 288 с.

Питання до іспиту

1. Знання його види. Специфіка наукового знання.
2. Соціально-історична обумовленість наукової діяльності.
3. Наука як форма суспільної свідомості.
4. Поняття наукової картини світу. Сучасна наукова картина світу.
5. Наука в системі духовної культури людини.
6. Соціальні функції науки.
7. Наука як соціальний інститут. Інституціоналізація науки.
8. Наука і освіта. Взаємодія та взаємозв'язки науки та освіти.
9. Роль науки в розвитку продуктивних сил суспільства. Наука як безпосередня продуктивна сила.
10. Диференціація та інтеграція знань, вплив на розвиток науки.
11. Дисциплінарність та міждисциплінарність в науці. Вплив на фахову підготовку і діяльність науковців.
12. Суб'єкт, об'єкт та предмет наукового пізнання.
13. Наукове пізнання та його відмінність від буденного, художнього, релігійного та інших способів освоєння дійсності.
14. Експеримент, модель, теорія: основні концепції.
15. Соціальні, психологічні та методологічні проблеми науки класичного періоду.
16. Соціальні, психологічні та методологічні проблеми неklasичної науки.
17. Соціальні, психологічні та методологічні проблеми постнеklasичної науки.
18. Проблеми інформаційного суспільства (зокрема в Україні) (Д. Белл «Прихід постіндустріального суспільства»).
19. Ідея еволюціонізму і коеволюціонізму в сучасній науці.
20. Позитивістська філософія. Основні проблеми і етапи розвитку. Значення для розвитку науки.
21. Вчення І.Канта про пізнання та мораль. (Кант І. «Критика чистого розуму»). Проблема апіоризму та агностицизму.
22. Проблема методу пізнання в філософії Нового часу. (Р.Декарт. «Міркування про метод»). Методологоцентризм і постмодерна філософія.
23. Пізнання як творчість. (Бердяєв М. «Смисл Творчості»).
24. Категорії закон і хаос: значення в пізнанні та діяльності.

25. Особливості гуманітарного і природничо-наукового знання. (Гадамер Г. «Істина і метод»).
26. Сучасні екологічні проблеми. Римський клуб. Основні проблеми виживання людства та глобалістика. (Шелер М. «Становище людини в космосі»).
27. Істина та її критерії. Проблема істини в постмодерній філософії.
28. Науковий пошук та соціальна відповідальність вченого (Етичний кодекс вченого України).
29. Особливості інженерного мислення. (Бердяєв М. «Человек и машина», «Дух и машина»).
30. Форми теоретичного пізнання.
31. Проблеми етики вченого класичного і неklasичного етапу розвитку науки (внутрішня і зовнішня етика) (Етичний кодекс вченого України)..
32. Основні етапи та принципи розвитку науки (модерн та постмодерн).
33. Форми емпіричного пізнання.
34. Архітектура, технікознавство, людина: філософські проблеми.
35. Методи емпіричного пізнання.
36. Наука як соціальний інститут і когнітивна система (К.Р.Поппер «Логіка наукового дослідження»).
37. Методи теоретичного пізнання.
38. Вчений в глобалізованому просторі (Етичний кодекс вченого України).
39. Особливість творчих професій. Цінності, пріоритети, стиль життя (Р.Флорида).
40. Роль комунікації в сучасній науці.
41. Наука як технонаука. Особливості функціонування та соціальні та когнітивні завдання.
42. Технологічні революції, вплив на суспільний розвиток.
43. Четверта промислова революція – перспективи та проблеми (Клаус Шваб «Четверта промислова революція: як до неї готуватись»).
44. Методологічні особливості НБІКС технологій.
45. Наукова ідея. Наукова гіпотеза. Види наукових гіпотез.
46. Наукова істина. Критерії істини. Основні концепції істини. Істина і правда.
47. Образ і знак в пізнанні.
48. Фундаментальне і прикладне наукове знання.
49. Революції в науці (Томас Кун «Структура наукових революцій»).
50. Науково-дослідницька програма (Лакатос І. «Методологія науково-дослідницьких програм»)
51. Факт як гносеологічна категорія.
52. Метафора: роль в науковому пізнанні.
53. Методи і методології: їх співвідношення.
54. Екологічна свідомість.
55. Роль світогляду в науковій творчості.
56. Проект як форма організації практичної діяльності та наукового дослідження. Проект як філософська проблема.

57. Соціальні, психологічні і методологічні проблеми науки неklasичного періоду.
58. Знанняве суспільство: соціальні і когнітивні проблеми.
59. Логічне і інтуїтивне в науковій творчості.
60. Науковий колектив: особливості спілкування.
61. Вчений як покликання і вчений як професія (М.Вебер).
62. Проблеми престижності професії вченого. Статус вченого в суспільстві.
63. Наука в суспільстві. Проблеми розуміння. Особливості науково-популярного дискурсу.
64. Соціальна відповідальність вченого (Г.Йонас «етика для технологічної доби).
65. Глобальні проблеми: технологічні та соціогуманітарні шляхи подолання.
66. Структура наукової теорії.
67. Наукові закони: структура і функції.
68. Ідеали і норми наукової спільноти (Етичний кодекс вченого України).
69. Поняття «наукова школа». Структура, завдання.
70. Моделювання: роль в науковому дослідженні.
71. Поняття «техніка» в філософії. Особливості технічного знання.
72. Техніка в історії людства. Основні історичні етапи розвитку техніки.
73. Гуманітарний сенс техніки.
74. Вплив техніки на людину та суспільство.
75. Техносфера сучасного суспільства.
76. Науково-технічний та соціальний прогрес людства.
77. Ідеали, цінності та проблеми техногенного суспільства.
78. Технологічний оптимізм. Технологічний песимізм.
79. Філософія архітектури. Проблеми, завдання, шляхи розв'язання.
80. Роль філософії в професійній підготовці архітекторів.
81. Взаємовплив постмодерної філософії та архітектури.
82. Новітні технології та нові можливості реалізації архітектурних проєктів.
83. Уявлення про «ідеальне» середовище мешкання людини та архітектурна практика.
84. Відповідальність архітектора та роль архітектури в збереженні культурного спадку, охорони природи, створення комфортного, безпечного, гуманного середовища мешкання людини.
85. Глобальні тенденції та традиційні цінності в філософії та архітектурі.
86. Взаємозв'язки науки, техніки та архітектури.
87. Нові технології та архітектура: філософське осмислення.
88. Сучасне місто та проблематика філософії урбаністики.
89. Архітектор як особистість, його місце в сучасному суспільстві.
90. Архітектура як елемент «другої природи». Проблеми «гуманізації» архітектури.
91. Архітектура і природа. Архітектура в природі і природа в архітектурі.
92. Архітектура як вид мистецтва. Специфіка архітектурної творчості.

Додаток 1

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ (РЕФЕРАТ)

Виконання індивідуального завдання є обов'язковою складовою філософської підготовки аспірантів та здобувачів.

Аспірант, здобувач самостійно обирає /перелік знаходиться на кафедрі/ тему з переліку запропонованих і погоджує її з керівником семінарської групи /денна форма навчання/ і з завідувачем кафедри /заочна форма навчання/.

Структура реферату включає:

- 1) титульний лист встановленого зразка;**
- 2) зміст /перелік основних питань/;**
- 3) анотацію українською та англійською мовами /в анотації необхідно коротко /до 500-600 знаків/ викласти основний зміст реферату, зокрема, вказавши:**

- а) актуальність теми;*
- б) стан розробки в літературі;*
- в) значення для філософської культури науковця /онтологічне, гносеологічне, соціокультурне /світоглядне/, праксеологічне, естетичне, етичне тощо//;*

- 4) виклад основного змісту теми, який включає обґрунтування актуальності теми, стану її розробки, формулювання проблеми, основні положення змісту та висновок;**

- 5) список використаної літератури має містити не менше десяти новітніх наукових джерел, які цитуються в рефераті відповідно до існуючих норм цитування.**

Реферат має бути виконаний державною мовою (окрім іноземних громадян) обсягом **1 друкований аркуш /24 сторінки А-4/**, через 1,5 комп'ютерного інтервалу, кегль 14, TimesNewRoman.

Додаток до реферату. До реферату додається стислий виклад (1-3 сторінки) філософських питань напрямку наукового дослідження аспіранта чи здобувача (вказується тема дисертації). *(Дивись «Методичні поради до розкриття в рефераті.,»).*

Позитивна оцінка реферату є підставою допуску аспіранта чи здобувача до складання кандидатського підсумкового іспиту.

Оцінка за реферат вноситься в протокол екзамену і є складовою загальної оцінки екзамену.

Реферат подається на кафедру для рецензування до 15-го квітня /весняна сесія/ та до 15-го вересня /осіння сесія/ поточного року.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ

до розкриття в рефераті методологічних та філософських питань дисертаційного дослідження (напрямку наукового дослідження).

I. Необхідно в термінах методології та філософії науки описати мету дисертаційного дослідження (напрямку наукового дослідження). Наприклад: дослідницькою метою є:

1) одержання та аналіз (інтерпретація) нової емпіричної інформації; 2) перевірка певної теоретичної ідеї, гіпотези, концепції; 3) побудова математичної моделі деякого явища;

4) теоретичне пояснення певних наукових фактів тощо.

II. Сформулювати проблему, якій присвячується дослідження, окреслити основні віхи розробки цієї проблеми (основні результати) і чим існуючі здобутки у цій галузі зараз не влаштовують наукову практику. Навести аргументи на користь необхідності розв'язання розглядуваної проблеми.

III. Охарактеризувати логіко-концептуальну складову дослідження, в рамках якої воно виконується:

1) основні концептуальні засади (ідея, «парадигма», «науково-дослідницька програма», «наукова школа», «наукова традиція», теорія, концепція тощо);

2) основний тип дослідження (фундаментальний, прикладний, технічний, технологічний тощо);

3) основні наукові методи (спостереження, дослід, експеримент, аналіз, синтез).

IV. Визначити типи методології дослідницької теми: класична, некласична, постнекласична. Вказати ті прикмети, які найважливіші для дисертаційного дослідження (наприклад, якщо постнекласична методологія, то звернути увагу на її «ідеологію»: нелінійність, стохастичність, незворотність, глобальний еволюціонізм, проблема антропності, самоорганізація, суб'єкт-суб'єктних комунікацій, герменевтика, компаративістика тощо і т.д.).

V. Вказати на філософські проблеми, що пов'язані з науковою темою (напрямком дослідження):

- теоретико-пізнавальні;
- світоглядні;
- аксіологічні;
- соціокультурні;
- етичні;
- естетичні;
- практичні (прагматичні)

назвати в межах якої філософської традиції (школи) формуються філософські проблеми, що мають місце у дисертаційному дослідженні (наприклад: позитивізм, прагматизм, екзистенціалізм, структуралізм, герменевтика тощо).

VI. Перелік вищевказаних пунктів не є суворо регламентованим, а носить рекомендаційний характер.

VII. Рекомендується консультація з науковим керівником дисертаційного дослідження щодо висвітлення в рефераті методологічних проблем.